

10. jan. 1843

FAKTA

Dato:
10. jan. 1843

Sidetal:
Dagbog A, side 111-115

Dagbogens placering:
Det kgl. Bibliotek NKS 4201, I, 4°

Trykt udgave:
Mogens Lebech (red.): Et Aar af mit
Liv, København 1967, s. 132-134;
Jesper Svenningsen (red.): Seks år af
et liv. Johan Thomas Lundbye –
Dagbøger om tro, skæbne, kunst og
kærlighed, København 2018, s. 141-
143

TRANSSKRIFTION

10 Jan

Igaar kom Louise¹ hjem fra et Besøg paa Vedbygaard. Hun har seet hende,² daglig talt med hende, som endnu altid staaer for mig som den Eneste, jeg endnu har kunnet binde mig til i Tanken. Hun kommer maaskee paa Fredag her til Byen, hun vil da besøge Moder,³ Louise Neergaard skal maaskee besøge ogsaa dette mit kjære Værelse. Hvilken Glæde vilde det være for mig at vise hende Billeder og tale med hende i mit eget Hjem. Men saamange Blade som jeg i denne Bog har fyldt med Ord til hendes Priis, vil jeg ikke i det nye Aar beskrive med Tanker og Drømme om hende. Stille i Hjertedybet lever dit Billed, gode Pige, og der skal det seent udslettes; men hvortil skrive om Dig. Saameget troer jeg at have erfaret: at saa ung jeg er, er jeg dog for gammel for en ung Pige i sin første, yndige Barnlighed. Der er dog gaaet for mange alvorlige Tanker gjennem min sene Hjerne og kommet for megen Bitterhed i mit Hjerte til at jeg kunne tækkes den ganske unge Pige med Forventninger om Livet saa glimrende som mine egne for faae Aar siden. Louise Neergaard! Du har ogsaa allerede seet Livets Alvor, Dig kunde jeg bedre vende min Tanke til, Du er ældre end jeg maaskee; – men Din Fader giver aldrig sit Minde til vor Forening, selv om Du kunde lide mig svage Stakkel! – Alene! det er en sørgelig Tanke, maaskee dog den bedste for mig. Seer jeg ikke tre Brødre glade ved deres venlige Piger, •112• og er jeg i mit fem og tyvende Aar endnu for ung til at søge den Fred, som jeg ikke andensteds kan finde, i Kjærlighed. – Jeg har hos mig selv lovet at blive bedre i det nye Aar, o! maatte jeg kunde holde Løftet! Nyeaarsdag købte jeg et yndigt Billed, som nu hænger for mig over min Pult, det er Kristusbarnet. Som Dreng er han fremstillet staaende paa Korset med Hænderne udbredte, hentydende paa hans Død for os. Jeg maatte have det, det yndige Udtryk i Hovedet gjorde mig saa godt at see paa; og jeg tænkte det skulde være som et Minde om det Løfte jeg gjorde ved Juul: at føre et retskaffent Liv og skye det Onde! det samme Løfte, jeg gjorde i Kirken ved min Confirmation, dengang med virkelig Andagt – men i Tiden glemte jeg det. 10 Aar er vel hengaaede, og kun sjældent tænkte jeg derpaa. Det er min største Ulykke vel, thi hvad der end har mødt mig af Sorg tør jeg vel ikke nævne, naar jeg tænker paa, hvad Mange maa lide. Men tilfreds kan man ikke leve med Anger, den gjør mig mismodig og bitter, den kan maaskee ogsaa naar Timen kommer gjøre mig god og lykkelig, den Time, da Gjenfødselen begynder og Gud vil sende sin Søn ogsaa til mit Hjertekammer. Han kom til Verden og han vil komme til hver Sjæl, men ikke enhver Sjæl vil modtage ham –. Vil •113• vel min vende sig fra Verden og dens Glæder, naar han kommer og byder mig følge ham, der ikke havde det, hvortil han kunde helde sit Hoved, mens Rævene havde deres Huler og Fuglene deres Reder. – Det veed jeg ikke. Maaskee er det kun Længslen efter jordisk Lykke og Mistvivi om Opnaaelse deraf, som lader

mig henvende min Tanke til Gud. Men lyver jeg i det Stykke for mig selv, hvor i den vide Verden skal jeg da tye hen? Nei! Nei! det Løfte var ærligt meent og mit Haab, der blussede op med det nye Aar, vil ikke beskæmmes. – – Hvor der dog er lidt Glæde i en Kunstnersjæl, om jeg eier en saadan. Vel veed jeg, at jeg er svag, men naar jeg sad og tegnede Billeder, der skulde ud blandt Folk, hvor tit var det da ikke med den bedste Villie og med min hele Sjæl at jeg stræbte at give, hvad der havde glædet mig i Natur og Oldtidsminder. Mine Billeder skulde være folkelige og mangfoldige, Almuen, Bonden skulde glædes ved dem, skulde ved dem bestyrkes i Kjærlighed til sine Sagn, fortælle dem paa nye for sine Børn idet han viiste dem Gaardnissen som kommer om Natten og fodrer den smukke hvide Hoppe, eller den hellige Anders Kors.⁴ Bonden skulde skaane Steendyssen paa sin Mark, naar han saae den aftegnet – smukke

•114• Drømme! udsprungne som jeg troede af en Kunstnersjæl, der kjærlig knytter sig til Folkepoesien og vil gjøre Alt for at holde Livet i den. Ja, jeg troer i saadanne Øieblikke, at jeg er Kunstner, men kunde jeg see Modtagelsen mine Sager nyder, see det haanlige Smil, hvormed den Dannede betragter Afbildninger til "Ammestue-Eventyr" – see det dumme Øie der i Bondestuen begloer dem, eller det sløve Blik, der hos Haandværkeren siger: jeg har Kone og Børn at sørge for, de mættes ikke af det Krims-Krams! – Det var de Billeder, der skulde bidrage deres Skjærv til, at den saakaldte Dannede skulde lære at agte sin Broder bag Ploven, og denne at agte sig selv, de Billeder, der skulde være en Glæde for Haandværkeren i hans Fritid. – Jeg meente det godt og gav det Bedste jeg havde, men det var ikke nok, mine Kræfter vare for ringe og jeg duer til Sligt lige saalidt som til at male Landskaber. Derfor, hvad Fordringer tør jeg gjøre til Livet, til Fædrelandet? tør jeg vente mere end det Nødtørftige til Livets Ophold og maa ikke allerede det være Meget. En Tigger bliver jeg saaledes, jeg, som drømte om at være til Glæde og Gavn for [overstreget: Medmen] mine Landsmænd. Jeg elsker mit Fødeland, men det kan ikke mærke det, og denne Kjærligheds-Blomst bliver nedtraadt! – •115• Her ligger maaskee Forfængelighed til Grund, dog ikke den sædvanlige Kunstnerforfængelighed, men jeg er for stolt til at være til ingen Nytte og der er noget Krænkende i at leve af, hvad Naade og Forfængelighed anvende paa Kunstsager, der ikke engang ere gode nok til at glimre. Dette er vel det Sande, men her vil jeg til deels lukke Øiet i for Sandheden og tro: at jeg fører et Kunstnerliv.

¹ Lundbyes kusine, Louise Lundbye (1818-1845).

² Louise Neergaard (1816-1895).

³ Cathrine (Trine) Lundbye, f. Bonnevie (1792-1863).

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

⁴ Lundbye havde tegnet førstnævnte motiv som forlæg for et træsnit i Frølund og Flinchs Almanak eller Huskalender for Aaret 1842. Træsnittet efter det andet motiv, Hellig Anders' kors, først blev benyttet i almanakken for 1843.

10 febr 111.

Daas heru Louise hjem fra et Besøg paa Vedbygaard.
Klun har seet hende, daglig talt med hende, som endnu altid
staaer for mig som den Døst, jeg endnu har kunnet binde
mig til i Tanken. Klun kommer maaskee paa Fredag her
til Bjørn, men vil der besøge Mader, Louise Neergaard skal
maaskee besøge ogsaa ditte mit kjære Værelse. Hvorhen Glæde
vilde det være for mig at vise hende Billedet og tale med
hende i mit eget Kjøm. Men saamange Blæde som jeg i
denne Bog har fylt med Ord til hendes Pige, vil jeg ikke
i det nye Aar beskrive med Tanker og Drømme om hende.
Stille i Hjertet øst lever dit Billed, gode Pige, og det
skal dit øst ind sløt; men hvortil skrive om dig.
Saameget træer jeg at have erfaret: at saa mig jeg er,
jag dog for gammel for en ung Pige i sin første, yndige
Barndom. Der er dog gæst for mange alvorlige
Tanker gennem min søde Hjerte og kommet for ene
gen Bitterhed i mit Hjerte til at jeg kunne tænke
den ganske unge Pige med Forventninger om Livet
saa glimrende som mine egne for faa Aar siden.
Louise Neergaard! Du har ogsaa allerede seet Livets
Alvor, Dig kunde jeg bedre vende min Tanke til,
Du er aldrig end jeg maaskee; — men Din Fader
giver aldrig sit Minde til en Fremring, selv om
Du kunde lide mig svage Stakkil! — Alene! det
er en sørgelig Tanke, maaskee dog den bedste for mig.
Lev jeg ikke tre Børn glæde med deres sødte Piger,

112
og er jeg i mit frem og tyvende Aar endnu for mig til at
søge den Fæd, som jeg ikke andensteds kan finde, i Nær-
lighed. — Jeg har hos mig selv læst at blive kedde:
Det siger Aar, o! maatte jeg kunne kalde Løftet! Nye ans-
sigter sigte jeg et iudigt Billede, som vi bruger for mig
over min Pind, det er Kristusbarnet. Som Dreng er han
fremstillet staaende paa kors med Klædterne udstredt,
hentende paa hans Død for os. Jeg maatte have det,
det iudige Motive: Klædet gjorde mig saa godt at
see paa; og jeg tænkte det skulde være som et Minde
om det Løfte jeg gjorde ved Pind: at give et retsdygt
Liv og skive det Ande! det samme Løfte, jeg gjorde
i Kirken ved min Confirmation, den gang med en-
kelig Andagt — men i Tiden glemte jeg det.
I Aar er vel hengaaede, og kun spaldetst tænkte
jeg derpaa. Det er min største Ulykke vel, thi hvad
der end har maadt mig af Sorg for jeg vel ikke
naar, naar jeg tænker paa, hvad Mange naar lide.
Men tilfreds kan man ikke leve med Anger, den
gjør mig mismodig og bitter, den kan maaskee
ogsaa naar Timen kommer gjøre mig god og lykkelig,
den Time, da Gjenfødelsen begynder og Gud vil
sende sin Søn ogsaa til mit Hjerte-kammer. Han
kom til Verden og han vil komme til hver Sjæl,
men ikke enhver Sjæl vil modtage ham — . Vil

119.
vel min vende sig fra Verden og dens Glæder, naar han
kommer og byder mig følge ham, der ikke haaber det,
hvortil han kunde hedde sit Klæde, mens Gævene
haaber deres Klæder og Fuglene deres Noder. — Det
ved jeg ikke. Maaskee er det kun Leugelen eller jern-
d'isk Løkke og Mistral om Opmaalser deraf, som
leder mig hen vende min Tanke til Gud? Men lig-
et jeg i det Skjib for mig selv, hvor i den vide Verden
skal jeg da tage hen? Nei! Nei! det Luftt var ærligt
meent og mit Plæde, der blussede op i med det
nye Aar, vil ikke beskaemmes. — — —
Der dog er lidt Glæde i en Kunstnersjæl, om jeg eier
en saadan. Vel ved jeg, at jeg er svag, men naar jeg
saa og tegner Billeder, der skulde ind blandt Folk,
hvor tit var det da ikke med den bedste Villie og
med min hele Sjæl at jeg stræbte at give, hvad
der kunde glæde mig i Natur og Oestidsminder.
Mine Billeder skulde være færdige og mangfal-
dige, Almuen, Bonden skulde glædes ved dem,
skulde ved dem bestyrkes i Hjertelighed til sine Sager,
fortælle dem fraa mig for sine Børn idet man viiste
den Gaardvisser som kommer om Natten og fedter
den smukke kvinde Klapper, eller den hellige Anders
Kors. Bonden skulde skaae Steensjæsen fraa sin
Mark, naar han saae dem aftegnet — som ikke

114
Dromme! Udspungne som jeg traeds af en
Kunstnersjæl, der kjærlig knytter sig til Folket og
og vil gjøre Alt for at holde Livet i den. Ja, jeg
traeds i saedanne Øjeblikke, at jeg er kunstner, men
kunne jeg see Madtagelsen mine Læge nydes, see
det heanlige Smil, hvormed den Dannede betrag-
ter Afbildningerne til "Ammestue - Eventyr" - see
det sønne Øie der i Bondens øie beklager den,
eller det slaae Blik, der har Klædverken sig.
Jeg har Høne og Børn at sørge for, de mættes ikke
af det Krims - Krums! - Det var de Billeder, der
skulde bidrage deres Lægere til, at den saakald-
te Dannede skulde lære at agte sin Brøds bog
Placen, og denne at agte sig selv, de Billeder, der
skulde være en Glæde for Klædverken i hans
Fæstet. - Jeg mente det godt og gav det Bedste jeg
havde, men det var ikke nok, mine Kræfter vare for
svage og jeg blev til Sligt lig saerligt som til at
male Landskaber. Derfor, hvad Fordringer var
jeg gjore til Livet, til Fædrelandet? For jeg ventte
mere end det Nød tilføj til Livets Opfølg og
ansaa ikke allerede det være Meget. En Tippi
bliver jeg saaledes, jeg, som drømte om at være til
Glæde og Gavn for Alledmen mine Landsmand.
Jeg elsker mit Fædland, men det kan ikke mærke
det, og denne Kjærligheds - Blomst bliver nedtraadt! -

Her ligger maaskee Forføngelighed til Grund, dog ikke
den sædvanlige Kunstnerføngelighed, men jeg er
for stolt til at være til ingen Nytte og der er meget
Kraanende i at leve af hvad Naade og Forføngelig-
hed anvender paa Kunstgaver, der ikke engang ere gode
nok til at Lglimme. Dette er vel det Sænde, men her
vil jeg til dels Lutte Piset i for Landhøden og tro: at
jg føies et Kunstnerliv. 17/10

"De bestroede hans Moritssomheds-Philosophi —
og de følte, det var fordi han ikke var lyghelig,
at han var viis." — Bulwer — Hvad Bulwer
her siger om Maltravers passer ikke paa mig, men
pisse Ord opvakte dog den Tanke hos mig: det
er fordi jeg ikke er lyghelig at jeg ikke er flittig eller op-
lagt til at frembringe Noget, Jødt den Slet. Mghkelig
er jeg ikke, det kan jeg jo ikke være, men jeg er ikke
lyghelig som i de svindne Aar. Jg maler ikke, har
ikke malet i næsten en Maaned, noget som er
værdt at tale om. Jg er dog sjælden ledig; jg læser
og tegner paa Træ, men uden synderlig Lyst — ja,
det morer mig nu at sætte mig ind i Engelsk, saa
det er vel det bedste jeg i samme Tid gjør: at hække mig
igjennem en Bø og Bulwers Allie. Det er dog meget
Lid. Jg skuler i Aften i et stort Ledskab, hvortil jeg
haande glædet mig meget. Jg havde nemlig endnet en